

VRJWILLIGERS
ACADEMIE Amsterdam

Masterclass: waar vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties elkaar ontmoeten

20 februari 2014

Door Lucas Meijs in samenwerking met Karin Hanenkroot directeur Vrijwilligersacademie Amsterdam

Doel: onderzoeken hoe we de potentie van vrijwilligers het best kunnen benutten en hoe vrijwilligersorganisaties hierbij kunnen faciliteren.

Inhoud (theorie):

Lucas Meijs heeft onder andere onderzoek gedaan over de vergelijkbaarheid van vrijwilligerswerk met andere natuurlijke hulpbronnen, zoals duurzame energie.

Daarbij is het volgende onderzocht:

- 1) is vrijwilligerswerk vergelijkbaar met natuurlijke hulpbronnen zoals vis, olie of zonne-energie en kan je vrijwillige energie ook privatiseren.
- 2) Is vrijwilligerswerk als een stuk grond dat je gezamenlijk beheert (meent)
- 3) Als je in bovengenoemde vergelijking mee gaat, hoe ga je dan met het feit dat het gras van iedereen is, maar dat de koeien die op de weide grazen wel persoonlijk bezit zijn.

Ad 1) uit laatste cijfers, met een nieuwe methode, van het CBS blijkt dat nu bijna 50% van de Nederlandse bevolking vrijwilligerswerk doet. Vrijwilligerswerk kan je niet opmaken zoals olie. In die zin is vrijwilligerswerk vergelijkbaar met recyclebare en groebare natuurlijke hulpbronnen als vissen en water. Maar om te kunnen recyclen is het de voorwaarde dat we er op een goede manier mee omgaan. In die zin lijkt het op een meer dan een rivier. Als je het water vervuult, komt het terug.

Ad2) als het vergelijkbaar is met een meent, wie moet het dan beheren?

Ad3) met welke natuurlijke hulpbron is het vergelijkbaar? Het is als zonlicht, want oncontroleerbaar. Het feit dat veel mensen vrijwilligerswerk willen doen, komt plotseling, ook als we het niet nodig hebben (vb Geer en Goor).

Je hebt verschillende types vrijwilliger:

- de traditionele vrijwilliger is als olie (deze moet je ontlasten)
- de visvrijwilliger komt niet rechtstreeks, maar komt via iets anders (werknemer, maatschappelijke stage, single volunteers). Je zoekt iets in de agenda waar je vrijwilligerswerk aanhangt.
- Kunnen wij iets met tijd die over blijft (om die in te zetten voor vrijwilligerswerk). Bijvoorbeeld tijd dat mensen ergens op wachten of tijd die vrijkomt als er een vergadering of schooluur uitvalt.

Er zijn drie typen vrijwilligersorganisaties en -werk:

- **Mutual Support (MS)**. Hier gaat het om er bij horen, bonding, de vrijwilligers zijn 'soortgenoten', vrienden, bijvoorbeeld sportclub
- **Service Delivery (SD)**. Dit zijn mensen die iets hebben en geven aan mensen die iets niet hebben (klanten). Voorbeeld Rode Kruis.
- **Campaign**. Met politiek doel. Verdeelt in vrienden en vijanden. Bijvoorbeeld Amnesty International, Greenpeace

Klassieke vermenging van deze drie vormen is de kerk

In de perceptie van cliënten weet de vrijwilliger meer uit ervaring en de professional meer uit boeken.

LM is kritisch over burgerinitiatief als oplossing voor issues in een wijk. Wij hebben het over wijken en buurten, maar eigenlijk zijn het de paar mensen die betrokken zijn en waarschijnlijk niet voor iedereen willen werken.

MS: zijn solidair met 'soortgenoten', voorbeeld broodfonds

SD: solidair met anderen

MS groepen leven van bonding en bridging (met andere organisaties). Sterke groepen hebben geen externe verbinders nodig voor bridging (aanwezig).

Maar wat als er geen verbinders zijn? Dan moeten we op zoek gaan naar degene in de intern gerichte groepen wel durven verbinden en die faciliteren (street corner).

LM is geen voorstander van multifunctionele gebouwen vanuit de overheid. De noodzaak tot verbinding moet van binnenuit de groep komen. Als je te snel de cirkels (MS) geeft wat ze willen is er geen noodzaak om naar buiten te gaan (bridging).

Vervolgens tekent LM een cirkel met drie randen in antwoord op de vraag over informele zorg. In de pedagogische civil society zijn de binnencirkel 'de kinderen', volgende ring zijn de volwassenen (the village), buitenring zijn beroepskrachten (betaald). In het huidige beleid is de nadruk dat de beroepskrachten te duur worden. In het concept pedagogische civil society gaat het echter niet om de kostenbesparing maar om de toegevoegde waarde. Probleem is echter dat, de mensen in the village voelen dat ze niet gemachtigd zijn om iets te doen. Dat lossen we op door er formeel vrijwilligerswerk van te maken: dat geeft ze erkenning van hun professionaliteit (kennis) en hun titel (formele functie en inbedding als vrijwilliger).

LM vindt daarom de naam 'informele zorg' niet goed, want we (ook de VA) zijn juist bezig met het formaliseren van het werk dat eerst door de buurvrouw werd gedaan. De binnencirkel is niet meer ongeorganiseerd maar formeel gestructureerd. **Een beter onderscheid zou zijn 'betaald- onbetaald'.**

We moeten vrijwilligers niet inzetten vanwege schaarste (waar nu gebrek aan is, dus zoeken naar vrijwilligers), **maar op de waarde die ze toevoegen**. Een vrijwilliger die in de sportkantine werkt, heeft misschien ook wel een opleiding als jongerenwerker gedaan en zou hier ook iets mee kunnen.

Het gaat uiteindelijk om veerkracht en daarvoor heb je juist geen eenheidsworst nodig (te veel geformaliseerd volgens vaste patronen), maar daarvoor heb je diversiteit in je systeem nodig. (ref boek 'Images of Organisations – Gareth Morgan).

Wat zijn de trends:

- We gaan verhoudingen herdefiniëren en mensen willen meer vrije keuze in wat ze wel als vrijwilliger willen doen en wat niet.
- Bij beroepskrachten komt meer uniformiteit en bij vrijwilligerswerk meer diversiteit. We hebben de neiging om vrijwilligers gelijk te schakelen. (LM is dan ook kritisch over de naam 'basistraining' voor vrijwilligers. Je kunt niet aan iedereen dezelfde basistraining geven. Dit moet persoonlijk.)
- Vrijwilligerswerk wordt meer Mutual Support. Aantal vrijwilligersorganisaties groeit, steeds meer categoriaal. De verzuiling komt weer terug, maar op een andere manier. Meer Mutual support en verbinders en steeds meer sociaal ondernemerschap. Maar mutuals bestaan bij de gratie dat zij mogen discrimineren op wie ze er wel of niet bij willen.
- De overheid gaat steeds meer voor homogeniteit, de stem van de politieke meerderheid. Civil Society wil diversiteit. Dit is niet efficiënt voor de grote oplossingen maar zeker wel legitiem voor de deelnemers. Vb stadsdorpen → Er ontstaat een spanningsveld
- Solidariteit komt steeds meer tegenover verwijtbaarheid te staan

We moeten ook beseffen wat burgerkracht eigenlijk is (het bestormen van de Bastille was ook burgerkracht). Het is niet slaafs laten aansturen door wat de overheid wil. Met burgerkracht weet je niet wat er uitkomt. Het is een andere logica.